

КОНЦЕПЦІЯ ДРУГОГО ЕТАПУ РЕФОРМУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ГРОМАД

Затверджена Загальними зборами уповноважених делегованих представників членів Всеукраїнської асоціації громад 16 листопада 2020 року

Всеукраїнська асоціація громад (далі: ВАГ, Асоціація), що утворена у 2009 році понад вісьмома тисячами сільських та селищних рад України, **була і залишається асоціацією, фокус уваги якої спрямовано на малі, переважно сільські громади**. Такими громадами після завершення процесу їх об'єднання є територіальні громади з центрами в селах, селищах та малих містах – у всіх цих громадах як правило переважає сільське населення та сільська територія. Для усіх таких громад ключовим пріоритетом є сільський розвиток, а найважливішими напрямками державної політики – аграрна політика та політика регіонального і сільського розвитку.

На першому етапі реформування Асоціації у листопаді 2019 року до Статуту ВАГ було внесено зміни, які **відкрили можливість членства у ВАГ** для органів місцевого самоврядування усіх таких громад – тобто **для міських, селищних та сільських рад**. Відповідно до цих змін було змінено назву Асоціації – із «Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад» на нинішню.

По-суті, цими змінами було легітимізовано членство в Асоціації цілої низки міських рад ОТГ, які де-факто набули статус членів ВАГ як правонаступники усіх прав і зобов'язань сільських, селищних рад – членів ВАГ, включених до їх складу внаслідок об'єднання (відповідно до ст.8 закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад»). Потенційно Асоціація стала відкритою для вступу також і для міських рад середніх та великих міст – тим більше, що деякі з них (як от Івано-Франківськ, Полтава та ін.) доєднали до себе значну кількість сільських рад, а відтак розвиток сільських територій і для них став одним із пріоритетів.

Внаслідок укрупнення адміністративно-територіальних одиниць базового рівня абсолютна більшість сільських населених пунктів (поселень) стала складовими частинами великих територіальних громад. Внаслідок цього, проблеми окремих поселень у складі нових громад фактично зникають з поля зору всіх асоціацій ОМС. Однак – з огляду на те, що новий адмінтерустрій ухвалено зі значними помилками – доля окремих сільських поселень мусить залишатися на порядку денному нашої Асоціації, особливо у разі, якщо громади без їхньої згоди було включено до складу надто великих громад та громад з центрами у містах.

Таким чином, для ВАГ подальша оптимізація адмінтерустрою залишається важливим питанням порядку денного. Відповідно, актуальною залишається стратегічна мета: **оптимальний формат громади для кожного села, селища, міста**, досягти якої неможливо без належного представництва у Асоціації громад та окремих поселень (або старостатів).

Громади, які знаходяться в полі членства Асоціації – це сільські, селищні та міські громади. Їхні ключові потреби та проблеми однакові, та все ж є певні відмінності. Задля кращої

репрезентативності бажано також мати **пропорційне представництво в органах управління всіх трьох типів ОМС: сільських, селищних та міських рад.**

Тому логічним продовженням реформування ВАГ є зміни, спрямовані на забезпечення представництва інтересів всіх типів громад та всіх поселень (старостатів) у Асоціації.

На цей момент Статут ВАГ передбачає можливість участі в управлінні Асоціацією голів громад, а **представництво депутатського корпусу в органах управління** не передбачено. Однак без такого представництва будь-яка асоціація не може повноправно вважатися асоціацією органів місцевого самоврядування, оскільки у цьому разі вона є фактично асоціацією голів громад. На таку однобоку природу всіх українських асоціації ОМС постійно і, слід визнати, небезпідставно вказують нам влада, експерти, громадські лідери, називаючи нинішні асоціації «асоціаціями мерів».

Наразі депутати місцевих рад обираються за окремою виборчою системою. Для значної частини громад (тих, де чисельність виборців – понад десять тисяч) ця система є партійною і суттєво відрізняється від системи, за якою обираються голови громад. Депутатська більшість в місцевій раді ухвалює всі ключові рішення, у т.ч. щодо призначення старост і щодо членства в асоціаціях. Депутатська більшість далеко не завжди має ту ж позицію, що і голова громади.

Для досягнення кращої ефективності та результативності діяльності Асоціації важливо також забезпечити якомога вищий рівень інклюзивності – тобто, мати такі правила і процедури, які дозволяють якомога ширшому колу представників членів Асоціації брати участь у її діяльності та у органах управління. Цієї мети може бути досягнуто через запровадження обов'язкової ротації керівництва та всіх органів управління Асоціації.

Зважаючи на все наведене вище, задля забезпечення якомога більш повної інклюзивності та репрезентативності, і – як наслідок – більш збалансованого відображення, кращого розуміння та ефективнішого лобювання інтересів органів місцевого самоврядування у діяльності Асоціації, **на другому етапі свого реформування Всеукраїнська асоціація громад запроваджує такі принципові зміни:**

- До складу всіх органів управління Асоціації увійдуть на паритетних засадах голови громад та депутати місцевих рад, при цьому пропорційним буде представництво у органах управління усіх трьох типів ОМС: сільських, селищних та міських рад.
- Ротація всіх керівних органів буде обов'язковою, і при цьому такою, що зберігатиме пропорційність представництва різних типів громад, а також голів громад та депутатів.
- Правління Асоціації складатиметься на 50% із голів громад та на 50% із депутатів місцевих рад, обиратиметься на три роки і підлягатиме обов'язковій частковій (на одну третину) ротації кожен рік.
- Керівництво Асоціації – голова та заступники голови – буде обиратися в складі шести осіб також на паритетних засадах: три голови громад і три депутати місцевих рад (по одному від міських, селищних та сільських громад).

- Очолюватиме Асоціацію Голова, у якого буде Перший заступник та чотири заступники, що обиратимуться відповідно до означених вище квот.
- Голова Асоціації обиратиметься на два роки і по завершенню цього строку підлягатиме обов'язковій ротації (не може бути обраним на наступний строк).
- Якщо Голову Асоціації обрано з числа голів громад, то Першого заступника Голови має бути обрано з числа депутатів.
- Якщо попередній Голова Асоціації був обраний з числа голів громад, то наступний обирається з числа депутатів, притому тих, що представляють інший тип ОМС, а наступний – з числа голів іншого типу ОМС (і так – впродовж шести циклів, поки на посаді Голови Асоціації не побуває по чергово голова та депутат сільської, селищної та міської громади, а потім цей цикл повторюється заново)
- Старости будуть брати участь у роботі Асоціації через власний дорадчий орган, у якому строком на два роки обиратимуться Голова та його заступник із обов'язковою по черговою ротацією.

Для впровадження зазначених змін кожна місцева рада – член Асоціації своїм новим рішенням, ухваленим на сесії, має уповноважити як мінімум трьох осіб представляти інтереси громади в Асоціації:

- голову громади та, бажано, одного з його заступників (на випадок відсутності голови) – для участі у діяльності та в органах управління Асоціації
- одного з депутатів місцевої ради та, бажано, ще одного (на випадок відсутності уповноваженого депутата) – для участі у діяльності та в органах управління Асоціації
- одного із старост для участі у роботі дорадчого органу та, бажано, ще одного (на випадок відсутності уповноваженого старости) – для участі у роботі відповідного дорадчого органу Асоціації.

До моменту ухвалення місцевою радою такого рішення буде вважатися, що представництво громади у Асоціації здійснюють голова та секретар місцевої ради.

Будь-які інші нововведення та вдосконалення внутрішніх процедур Асоціації, необхідні для впровадження наведених вище принципових змін, є можливими, але мають бути спрямовані виключно на підвищення демократичності та інклюзивності діяльності Асоціації.

Зміни, передбачені цією Концепцією, мають бути втілені у новій редакції Статуту ВАГ, яку буде підготовлено Виконавчою дирекцією, обговорено на зборах регіональних відділень Асоціації у всіх областях України та затверджено наступними Загальними зборами Всеукраїнської асоціації громад, що відбудуться вже у новому форматі.
